

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. gegužės 3 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (pranešėjas), Vaidos Urmonaitės-Maculevičienės, Ramutės Ruškytės, Virginijos Volskienės ir Skirgailės Žalimienės (kolegijos pirmininkė), sekretoriaujant teismo posėdžių sekretorei Laisvidai Versekienei, dalyvaujant pareiškėjo Seimo nario Juliaus Sabatausko atstovui advokatui Gyčiui Kaminskui, atsakovo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovėms Ramintai Zakaravičiūtei-Šiugždinienei, Jovitai Kuzminskienei ir Violetai Toleikienei, viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal pareiškėjo Seimo nario Juliaus Sabatausko pareiškimą dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Socialinės globos normų aprašo 4 priedo 16.6 papunkčio teisėtumo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

1. Lietuvos Respublikos Seimo narys Julius Sabatauskas kreipėsi į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisumą su pareiškimu, prašydamas ištirti, ar Socialinės globos namų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir Aprašas), 4 priedo 16.6 papunktis ta apimtimi, kuria nustato maksimalų skaičių asmenų, kuriems leidžiama gyventi viename pastate nuo 2013 m. naujai steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 1–4 dalims, Socialinių paslaugų įstatymo (toliau – ir SPI) 4 straipsnio 4 ir 7 punktams, Konkurencijos įstatymo 4 straipsniui, Viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 3 straipsnio 1, 3 ir 9 punktams, konstituciniams teisinės valstybės, proporcingumo, teisingumo bei asmenų lygiateisiškumo principams

2. Pareiškėjas savo abejones grindžia šiais argumentais:

2.1 Ginčijamoje nuostatoje nustačius asmenų, apgyvendinamų socialinės globos namuose, skaičių (ne daugiau kaip 40), ribojamos galimybės asmenims savarankiškai spręsti, kokiam skaičiui senyvo amžiaus asmenų jie gebės teikti kokybiškas socialinės globos paslaugas. Taip ribojama asmens ūkinės veiklos laisvė. Sukuriamos nevienodos galimybės imtis socialinės globos paslaugų teikimo ūkio subjektams, įsteigtiems iki 2013 m., ir ūkio subjektams,

besiverčiantiems šia veikla po 2013 m. Nemažai šiuo metu veikiančių socialinių globos įstaigų yra įsteigtos iki 2013 m. ir jose gyvena po kelis šimtus žmonių. Poreikis dėl socialinės globos namų Lietuvoje didėja, atsižvelgiant į visuomenės senėjimo tendencijas, kitus statistinius duomenis, išreikštus asmenų norus gyventi socialinės globos namuose ir negalint jų patenkinti. Todėl Apraše nustatytas ribojimas prieštarauja valstybės įsipareigojimui reguliuoti ūkinę veiklą tarnaujant bendrai tautos gerovei, remiant visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvas.

2.2 Ginčijama nuostata prieštarauja Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintiems socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo prieinamumo ir veiksmingumo principams. Pareiškėjo vertinimu, prieinamumo principas turėtų būti suprantamas kaip galimybė apskritai gauti socialinės globos paslaugą. Esant duomenų, kad susidomėjimas socialinės globos paslaugomis auga, nustatytas ribojimas nesprenžia problemos ir prieštarauja prieinamumo principui – trukdo sudaryti galimybes patenkinti socialinės globos paslaugų poreikį visuomenėje. Tuo tarpu veiksmingumo principo požiūriu pareiškėjas nurodė, kad Apraše nustatytas asmenų skaičiaus ribojimas ne visais atvejais leidžia ūkio subjektams užtikrinti veiksmingumo principo laikymąsi. Jei ūkio subjektas gali užtikrinti tinkamą aplinką, infrastruktūrą, personalą ir kitas aplinkybes, reikalingas kokybiškoms socialinės globos paslaugoms teikti, tai asmenų skaičiaus ribojimas prieštarauja veiksmingumo principui. Taikant šį ribojimą ūkio subjektui, turinčiam reikiamus išteklius, neleidžiama jų racionaliai panaudoti ir siekti gerų rezultatų. Abejonių kelia ir aplinkybė, kad egzistuoja socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims, įsteigti iki 2013 metų, kuriuose gyvena keliskart daugiau asmenų nei 40 (kartais net po kelis šimtus).

2.3 Pareiškėjo nuomone, ginčijama nuostata prieštarauja ir Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalyje įtvirtintam sąžiningos konkurencijos laisvės principui ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsniui. Socialinės globos paslaugas teikiantys subjektai konkuruoja rinkoje. Senyvo amžiaus gyventojai gali pasirinkti, iš kokių socialinės globos namų įsigyti atitinkamas socialines paslaugas. Ginčijama nuostata iškreipia šias konkurencijos sąlygas, nustatydamą veiklos apribojimus po 2013 metų įsteigtiems socialinės globos namams. Tokiam ribojimui nėra nei teisinių, nei ekonominių, nei socialinių prielaidų. Ribojimu galbūt yra siekiama užtikrinti senyvo amžiaus žmonių gerovę, t. y. kad viename pastate negyventų per daug asmenų. Tačiau tą patį rezultatą galima pasiekti ir mažiau ribojančiomis priemonėmis – per atitinkamas higienos normas, vienam gyventojui taikomą minimalų gyvenimo plotą.

2.4 Ginčijama nuostata prieštarauja Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintiems proporcingumo, lygiateisiškumo ir įstatymo viršenybės principams. Dėl proporcingumo principo pareiškėjas nurodė, kad Apraše nustatytas asmenų skaičiaus ribojimas yra nepagrįstas, nebūtinai, keliantis nepagrįstą naštą daliai tą pačią veiklą vykdančių ūkio subjektų, juos diskriminuojant. Dėl lygiateisiškumo principo pareiškėjas nurodė, kad nevienodas socialinės globos namų senyvo amžiaus asmenims traktavimas dėl jų steigimo metų nėra objektyviai pateisinamas, taip ne tik kad nesiekiant visuomenei naudingų tikslų, bet ir užkertant kelią jų siekti. Pareiškėjas taip pat atskirai nurodė, kad ginčijama nuostata prieštarauja konstituciniams proporcingumo, asmenų lygiateisiškumo, teisingumo ir teisinės valstybės principams.

2.5 Įstatymų viršenybės principo pažeidimą pareiškėjas sieja su tuo, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras viršijo savo įgaliojimus, priimdamas ginčijamą nuostatą. Pareiškėjas teigia, kad teisinis reguliavimas nesuteikė ministrui kompetencijos priimti tokią nuostatą, kuria nustatomos asmens teisės atsiradimo sąlygos – taigi, kuri turi būti numatyta įstatyme. Socialinės apsaugos ir darbo ministrui nėra suteikta teisė nustatyti naujus apribojimus ūkio subjektams ar riboti teisės teikti socialinės globos paslaugas apimtį.

II.

3. Atsakovas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ir Ministerija) nesutinka su pareiškimu. Atsakovas nesutikimą grindžia šiais argumentais:

3.1. Atsakovas nurodė, kad ginčijamas teisinis reguliavimas kurtas, siekiant gerinti bendruomeninių socialinių paslaugų prieinamumą, mažinti regioninius skirtumus, plėtojant socialinių paslaugų infrastruktūrą bendruomenėje senyvo amžiaus asmenims, socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms ir šeimoms. Priimant Aprašo normą nebuvo siekiama teikti privilegijas valstybinėms institucijoms ar diskriminuoti atskirus ūkio subjektus, o priešingai – buvo orientuojamasi į paslaugų gavėjo interesus.

3.2. Atsakovas pažymėjo, kad šiuo metu iš viso yra įsteigtos 208 įstaigos teikiančios socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia. Iš šių įstaigų tik 9 yra privataus kapitalo įstaigos, o visos kitos yra nepelno siekiančios organizacijos (viešosios įstaigos, biudžetinės įstaigos, labdaros fondai), kurios savo esme nesiekia pelno pagal jų veiklą reglamentuojančius specialiuosius įstatymus. Todėl pareiškėjo atstovo teiginys, kad Aprašo normos nuostata labiausiai neigiamai veikia privatų sektorių atmetinas kaip nepagrįstas.

3.3. Dėl ginčijamos nuostatos atitikties Socialinių paslaugų įstatyme numatytiems principams atsakovas nurodė, kad gerėjant visuomenės gyvenimo kokybei, svarbu užtikrinti, kad socialinė globa stacionariose globos įstaigose būtų ne tik prieinama kiekvienam to pageidaujančiam senyvo amžiaus asmeniui, o ir gyvenimo kokybė jose atitiktų bendrą gyvenimo lygį. Globos namuose turi būti privatumą užtikrinančios ir patogiai gyventi pritaikytos gyvenamosios ir asmens higienos priežiūros patalpos, bendrosios patalpos pritaikytos laisvai judėti ir tenkinti būtinus gyventojų poreikius, sudarytos galimybės savarankiškai gaminti maistą ir pan. Globos namuose gyvenančiam asmeniui turi būti užtikrinama galimybė apsigyventi kuo arčiau savo buvusių namų, naudotis kitomis paslaugomis bendruomenėje, dalyvauti visuomenės gyvenime, susitikti su giminaičiais. Tarp svarbių Ministerijos tikslų yra socialinės globos deinstitucionalizavimas. Siekiama, kad senelių globos namai būtų nedideli, lengvai pasiekiami, steigiami tam tikrai gyvenamajai teritorijai ir taptų bendruomenės dalimi. Tolygus pakankamas mažų senelių globos namų tinklas didintų šių paslaugų prieinamumą, įstaigų personalas galėtų būti formuojamas iš vietinių gyventojų, naudojami vietos resursai (paslaugos, prekės, maisto produktai (pvz., iš vietos ūkininkų) ir pan.), galimas vietos bendruomenės, kitų organizacijų ir verslo pritraukimas.

3.4. Atsakovas pažymėjo, kad šiuo metu yra parengtas ir suinteresuotoms institucijoms ir asmenims derinimui teikiamas Aprašo pakeitimo projektas, kuriame numatoma, kad visi socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims nuo 2030 m. turės atitikti vienodus reikalavimus ir nebus ribojamas paslaugų gavėjų skaičius, tačiau bus gerinamos paslaugų gavėjų gyvenimo sąlygos.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

III.

4. Byloje keliamas Socialinės globos normų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“ (socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. liepos 8 d. įsakymo Nr. A1-386 redakcija), 4 priedo 16.6 papunkčio teisėtumo klausimas. Ginčijamo papunkčio esmė – juo nustatytas maksimalus skaičius asmenų (ne daugiau kaip 40), kuriems leidžiama gyventi viename pastate nuo 2013 m. naujai steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims.

5. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad pareiškėjas prašo įvertinti ginčijamos nuostatos atitiktį, be kita ko, Viešojo administravimo įstatymo (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 1, 3 ir 9 punktams. VAĮ 3 straipsnis pakeistas 2020 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusia VAĮ redakcija (2020 m. gegužės 28 d. įstatymo Nr. XIII-2987 redakcija). Ankstesnės redakcijos VAĮ punktuose įtvirtinti įstatymo viršenybės, proporcingumo ir

lygiateisiškumo principai. Naujoje VAĮ redakcijoje pakeistas pirmiau nurodytų principų numeravimas – įstatymo viršenybės, lygiateisiškumo ir proporcingumo principai įtvirtinti atitinkamai VAĮ 3 straipsnio 4, 6 ir 10 punktuose.

6. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje atsižvelgiama į konkrečios bylos aplinkybes, kai nėra tiksliai nurodytos aukštesnės galios teisės aktų redakcijos – teismas, įvertinęs bylos aplinkybes ir pareiškime pateiktus argumentus, gali patikslinti aukštesnės galios teisės akto redakciją, jei atitinkamos nuostatos buvo keičiamos (žr., pvz., 2009 m. kovo 20 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁵⁵⁶-11/2009; 2010 m. liepos 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-3/2010; 2021 m. balandžio 21 d. sprendimą byloje Nr. eI-10-624/2021). Atsižvelgdama į pareiškėjo motyvus, susijusius su atitinkamų principų taikymu nagrinėjamoje byloje, išplėstinė teisėjų kolegija vertina ginčijamų nuostatų atitiktį VAĮ 3 straipsnio 4, 6 ir 10 punktams.

Dėl Aprašo 4 priedo 16.6 papunkčio turinio

7. Aprašo 4 punkte apibrėžiamos socialinės globos normų grupės. Byloje aktuali Aprašo 4.4 papunktyje nurodyta socialinės globos normų grupė – senyvo amžiaus asmenų ir suaugusių asmenų su negalia ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos normos taikomos socialinės globos namams, specializuotiems slaugos ir socialinės globos namams ir grupinio gyvenimo namams. Ši normų grupė aprašoma 4 Aprašo priede. Aprašo 4 priedo 16 punkte apibrėžiama socialinė globos norma „Asmeniui garantuojama saugi, gerai sutvarkyta ir tinkama socialinės globos teikimo vieta bei aplinka“.

8. Aprašo (socialinės apsaugos ir darbo ministrės 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. A1-566 redakcija) 4 priedo 16.6 ir 16.7 papunkčiuose buvo įtvirtinta:

16.6. nuo 2030 metų socialinės globos namuose asmenims su negalia, išskyrus specializuotus socialinės globos namus, viename pastate gyvena ne daugiau kaip 40 asmenų.

16.7. Naujai nuo 2013 metų steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims viename pastate gyvena ne daugiau kaip 40 asmenų, o specializuotuose socialinės globos namuose – ne daugiau kaip 100 asmenų. Naujai nuo 2013 metų steigiami socialinės globos namai asmenims su negalia – grupinio gyvenimo namai, kuriuose asmenys apgyvendinami grupėmis. Tokiuose grupinio gyvenimo namuose gyvena ne daugiau kaip 10 asmenų.

9. Aprašo (socialinės apsaugos ir darbo ministrės 2014 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. A1-377 redakcija) 4 priedo 16.6 papunktyje buvo įtvirtinta:

16.6. Naujai nuo 2013 metų steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims viename pastate gyvena ne daugiau kaip 40 asmenų, o specializuotuose socialinės globos ir slaugos namuose – ne daugiau kaip 100 senyvo amžiaus asmenų ar asmenų su sunkia negalia.

10. Aprašo 4 priedo 16.6 papunkčio aktualioje redakcijoje (socialinės apsaugos ir darbo ministrės 2019 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. A1-386) įtvirtinta:

16.6. Nuo 2013 metų naujai steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims viename pastate gyvena ne daugiau kaip 40 asmenų.

Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro bendrųjų įpareigojimų priimant poįstatyminius teisės aktus

11. Pareiškėjas abejoja dėl ginčijamos nuostatos atitikties įstatymo viršenybės principui. Pareiškėjas nurodo, kad įstatymuose nėra suteikta teisė socialinės apsaugos ir darbo ministruui nustatyti naujus apribojimus ūkio subjektams ar riboti teisę teikti socialinės globos paslaugas. Atsižvelgdama į pareiškime išdėstytus argumentus, išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausiai pasisakys dėl bendrųjų socialinės apsaugos ir darbo ministro įpareigojimų priimant poįstatyminius aktus.

12. Išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžia įstatymo viršenybės ir teisinės valstybės principų ryšį. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir Konstitucinis Teismas) yra konstatavęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytu aukštesnės galios teisės aktuose (Konstitucinio Teismo 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.).

13. Iš konstitucinės jurisprudencijos matyti, kad poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Toks teisės akto formos nesilaikymas, kai Konstitucija reikalauja, kad tam tikri santykiai būtų reguliuojami įstatymu, tačiau jie yra reguliuojami poįstatyminiu aktu (nepriklausomai nuo to, ar šiuos santykius koku nors aspektu reguliuoja dar ir įstatymas, su kuriame nustatytu teisiniu reguliavimu konkuruoja poįstatyminiame akte nustatytas teisinis reguliavimas, ar joks įstatymas šių santykių apskritai nereguliuoja), gali būti pakankamu pagrindu tokį poįstatyminį teisės aktą pripažinti prieštaraujančiu Konstitucijai (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

14. Remiantis Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinta įstatymo viršenybės principo samprata, šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus (VAĮ (2020 m. gegužės 28 d. įstatymo Nr. XIII-2987 redakcija) 3 str. 4 p.).

15. Aiškindamas įstatymo viršenybės, taip pat kitus iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančius imperatyvus Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat nuosekliai vadovaujasi nuostata, kad valdžios institucijos privalo veikti aukštesnės galios teisės aktais suteiktos kompetencijos ribose bei laikytis reikalavimų, kylančių iš konstitucinio teisinės valstybės principo (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2015 m. gruodžio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015).

16. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje nuosekliai pažymi viešojo administravimo subjektų pareigą veikti aukštesnės galios teisės aktais suteiktos kompetencijos ribose. Viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, o atitinkamam teisėkūros subjektui viršijus jam teisės aktais suteiktą kompetenciją ir priėmus norminį administracinį aktą, kurį jis nėra įgaliotas priimti, kartu pažeidžiamas ir Konstitucijos preambulėje įtvirtintas teisinės valstybės principas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. liepos 28 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2006; 2007 m. lapkričio 23 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴³⁸-15/2007; 2008 m. lapkričio 28 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2008; 2012 m.

gegužės 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁵⁰²-12/2012; 2013 m. balandžio 30 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I¹⁴⁶-10/2013, išplėstinės teisėjų kolegijos 2016 m. liepos 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I-13-520/2016; 2019 m. spalio 23 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-10-756/2019; 2021 m. sausio 13 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-16-575/2020).

17. Tad pagal oficialios konstitucinės doktrinos ir administracinės jurisprudencijos nuostatas teisėkūros subjektai, įgyvendindami jiems pavestus įgaliojimus administracinio reglamentavimo srityje, privalo paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo suponuojamų reikalavimų, *inter alia* nepažeisti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės imperatyvų ir įstatymo įgyvendinamajame teisės akte nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris nekonkuruotų, neprieštarautų įstatyme nustatytajam, kuris būtų grindžiamas įstatymu ir jį detalizuotų tik įstatyme nustatytose ribose (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. gegužės 10 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-5-492/2015).

Dėl galimybės riboti socialinės globos įstaigų veiklą

18. Išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžia, kad byloje ginčijamu Aprašo 4 priedo 16.6 papunkčiu sprendžiami socialinių paslaugų senyvo amžiaus žmonėms prieinamumo, šių paslaugų teikimo kokybės aspektai. Kaip minėta, ginčijama nuostata yra vienas iš reikalavimų socialinę globą senyvo amžiaus žmonėms teikiantiems globos namams, apibrėžtų socialinės globos normoje „Asmeniui garantuojama saugi, gerai sutvarkyta ir tinkama socialinės globos teikimo vieta bei aplinka“. Pasak atsakovo, ginčijamas teisinis reguliavimas buvo kuriamas siekiant gerinti bendruomeninių socialinių paslaugų prieinamumą, mažinti regioninius skirtumus, plėtojant socialinių paslaugų infrastruktūrą bendruomenėje senyvo amžiaus asmenims, socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms ir šeimoms.

19. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamas teisinis reguliavimas neatsiejamas nuo konstitucinių valstybės socialinės orientacijos, socialinio solidarumo principų. Tačiau net ir pabrėžiant tinkamos kokybės socialinių paslaugų senyvo amžiaus žmonėms teikimo prioritetą, būtina pažymėti ir ūkinės veiklos elementą ginčijamos normos reglamentuojamuose teisiniuose santykiuose. Byloje ginčijama norma sukuriama padėtis, kai iki 2013 m. įsteigti socialinės globos namai gali veikti (būti licencijuojami kaip socialinės globos normas atitinkantys institucinę socialinę globą senyvo amžiaus žmonėms vykdantys subjektai), kai pastate gyvena daugiau nei 40 žmonių, o globos namams, įsteigtiems nuo 2013 m., taikomas 40 žmonių / pastatui ribojimas. Pareiškėjas nurodo, kad ginčijama norma riboja ūkio subjektų galimybes steigti naujus socialinės globos namus, nors tam yra visuomenėje išreikštas poreikis. Todėl, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, socialinės globos namų rinkoje veikiantiems ar siekiantiems veikti ūkio subjektams aktualus Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas ūkinės veiklos laisvės principas.

20. Ūkinės veiklos reguliavimas paprastai yra susijęs su ūkinės veiklos sąlygų nustatymu, tam tikrų procedūrų reglamentavimu, ūkinės veiklos kontrole, taip pat ir su tam tikrais šios veiklos ribojimais ar draudimais. Konstitucinėje jurisprudencijoje nėra draudžiamas ūkinės veiklos laisvės ribojimas. Konstitucinis Teismas yra pabrėžęs, kad ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti, asmuo ja naudojasi laikydamasis tam tikrų privalomų reikalavimų, apribojimų (pvz., Konstitucinio Teismo 1995 m. balandžio 20 d.; 2000 m. spalio 18 d.; 2002 m. kovo 14 d.; 2002 m. balandžio 9 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas savo nutarimuose yra ne kartą konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės, taip pat ir ūkinės veiklos laisvę, galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra

laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (žr. Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimą).

21. Remiantis konstituciniu asmens ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos principu ūkinės veiklos reguliavimui būdingas bendrojo leidimo metodas, t. y. leidžiama viskas, kas nėra draudžiama. Taigi draudimai yra vienas iš ūkinės veiklos reguliavimo būdų. Asmens ūkinės veiklos laisvė gali būti ribojama, kai yra būtina ginti vartotojų interesus, saugoti sąžiningą konkurenciją, kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes. Tačiau įstatyme nustatyti draudimai turi būti pagrįsti, adekvatūs siekiamam tikslui, nediskriminaciniai, aiškiai suformuluoti (Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas).

22. Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d. nutarime konstatuota, kad tam tikri ūkinės veiklos santykiai gali būti reguliuojami tik įstatymais, kiti – Vyriausybės nutarimais, dar kiti – žemesnės galios poįstatyminiais teisės aktais. Tačiau nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, taip pat įvairias sankcijas už atitinkamus teisės pažeidimus pagal Konstituciją galima tik įstatymu.

23. Taigi remiantis Konstitucinio Teismo jurisprudencija, nagrinėjamoje byloje būtina įvertinti, ar ginčijama norma nustatytas teisinis reguliavimas gali būti laikomas nustatančiu esmines ūkinės veiklos sąlygas. Šis vertinimas turi būti atliekamas individualiai, atsižvelgiant į konkretaus teisinio reguliavimo kontekstą, reglamentuojamus teisinius santykius, jų sudėtingumą, teisės nuostatos turinį.

24. Byloje nėra ginčo dėl to, kad socialinės globos namus administruojantys asmenys konkuruoja rinkoje. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, ginčijama norma riboja ūkio subjektų galimybę veikti socialinės globos paslaugų senyvo amžiaus žmonėms rinkoje. Ginčijamu reglamentavimu nuo 2013 m. steigiami socialinės globos namai turi labiau ribotas galimybes išnaudoti masto ekonomijos poveikį nei įsteigtieji iki 2013 m. – net ir užtikrinamas su senyvo amžiaus žmogaus gerove, orumu, privatumu susijusius reikalavimus, ūkio subjektas negali savo veikloje naudoti pastato, kuriame galėtų gyventi daugiau nei 40 žmonių, nepaisant galimo vienam žmogui tenkančio ploto, bendrų erdvių, kitų apgyvendinimo ir paslaugų teikimo ypatumų.

25. Byloje ginčijama nuostata yra vienas iš Aprašo 4 priedo 16 punkte apibrėžiamos socialinės globos normos „Asmeniui garantuojama saugi, gerai sutvarkyta ir tinkama socialinės globos teikimo vieta bei aplinka“ reikalavimų. Socialinės globos normos apibrėžtis suponuoja, kad joje įtvirtinti reikalavimai yra susiję su socialinės globos teikimo vietos bei aplinkos saugumu, sutvarkymu, tinkamumu. Ginčijamos nuostatos konkretumas, jos pobūdis iš esmės apriboja ūkio subjektų galimybes nuo 2013 m. veikti atitinkamoje rinkoje, nevertinant to, kaip jie užtikrina kokybinius iš socialinės globos normų kylančius vykdomos veiklos reikalavimus, įskaitant ir susijusius su socialinės globos teikimo vietos bei aplinkos saugumu, sutvarkymu, tinkamumu. Todėl išplėstinė teisėjų kolegija daro išvadą, kad nagrinėjamu atveju ginčijama nuostata nustato esmines ūkinės veiklos sąlygas – ja iš esmės ribojamas asmens teisės vykdyti ūkinę veiklą atsiradimo sąlygos, nesudarant galimybių vertinti teikiamų paslaugų kokybės pagal socialinės globos normoje apibrėžtus kriterijus.

26. Papildomai pažymėtina, kad atsakovas nurodo, jog šiuo metu yra įsteigti tik 9 privataus kapitalo socialinės globos namai, todėl ginčijama norma nepaveikia privataus sektoriaus. Atsakovo argumentas dėl ginčijamo reglamentavimo riboto aktualumo privačiam sektoriui atmestinas – ginčijama norma iš dalies ir yra ūkio subjektų patekimą į socialinės globos paslaugų senyvo amžiaus žmonėms rinką stabdantis veiksnys.

27. Be to, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktus ir atsakovo nenuginčytus argumentus, ginčijamu teisiniu reguliavimu apribojamas ir socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms prieinamumas, nes, nesant galimybių steigti ekonomiškai efektyvesnių globos namų, rinkoje esantis poreikis nėra patenkinamas. Atsakovo atstovė teismo posėdžio metu patvirtino, kad asmenys turi teisę rinktis socialinės globos įstaigą, o naujausiais turimais duomenimis eilėje gauti vietą socialinės globos įstaigoje laukė 749 asmenys.

28. Apibendrinant pažymėtina, kad Aprašo 4 priedo 16.6 papunktyje įtvirtintas reikalavimas laikytinas nustatančiu esmines ūkinės veiklos sąlygas, todėl nagrinėjamu atveju, remiantis konstitucine ir administracine jurisprudencija, būtina įvertinti, ar socialinės apsaugos ir darbo ministras turėjo įstatyme numatytą pagrindą nustatyti tokį teisinį reguliavimą.

IV.

Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliojimų priimti Aprašo 4 priedo 16.6 papunktį

29. Vertindama socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliojimus nustatyti byloje ginčijamą nuostatą, išplėstinė teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į socialinės apsaugos ir darbo ministro kompetenciją apibrėžiančias teisės aktų nuostatas nagrinėjamoje srityje. Kaip minėta, ginčijamoje nuostatoje numatytas ribojimas yra reikšmingas asmens ūkinės veiklos laisvės įgyvendinimo požiūriu. Todėl įgaliojimas socialinės apsaugos ir darbo ministrui turi apimti ir pagrindinius kriterijus, kuriais vadovaudamasi jis gali vykdyti administracinį reglamentavimą, ribodamas ūkinės veiklos laisvę atitinkamoje rinkoje.

30. Pažymėtina, kad SPĮ 10 straipsnyje numatyta bendro pobūdžio nuostata, kad socialinių paslaugų valdymas apima socialinių paslaugų planavimą, organizavimą, kompetencijos pasiskirstymą ir socialinių paslaugų kokybės vertinimą, priežiūrą bei kontrolę valstybės ir vietos savivaldos lygmenimis. SPĮ 11 straipsnio 1 punkte nurodyta Ministerijos kompetencija, apimanti valstybės socialinių paslaugų politikos formavimą, organizavimą, koordinavimą ir įgyvendinimą.

31. Byloje nagrinėjamas Aprašas priimtas remiantis 2006 m. kovo 16 d. Vyriausybės nutarimo Nr. 259 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą“ (Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1477 redakcija) (toliau – ir Vyriausybės nutarimas Nr. 259) 4 punkte nustatytu įgaliojimu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtinti socialinės globos normas. Vyriausybės nutarimo Nr. 259 teisinis pagrindas yra SPĮ (2006 m. sausio 19 d. įstatymo Nr. X-493 redakcija) 36 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytas įgaliojimas Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai iki 2006 m. liepos 1 d. patvirtinti socialinės globos normas. Nei Vyriausybės nutarime Nr. 259, nei SPĮ 36 straipsnio 2 dalies 1 punkte nėra socialinės globos normas apibrėžiančių kriterijų.

32. Vyriausybės nutarimas Nr. 259 priimtas vadovaujantis SPĮ 2 straipsnio 6 dalimi, 6 straipsnio 2 dalimi, 16 straipsnio 9 dalimi ir 25 straipsniu (žr. Vyriausybės nutarimo Nr. 259 (2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1477 redakcija) preambulę). Išplėstinė teisėjų kolegija įvertins kiekvienos iš Vyriausybės nutarimo Nr. 259 preambulėje nurodytų SPĮ nuostatų turinį, siekdama nustatyti, ar jos apibrėžė įstatymo lygmeniu kriterijus, kuriais remiantis ministras galėjo Aprašo 4 priedo 16.6 papunkčiu riboti esmines ūkinės veiklos sąlygas.

33. SPĮ 2 straipsnio 6 dalyje (2010 m. balandžio 22 d. įstatymo Nr. XI-777 redakcija) nurodytas socialinės globos normos apibrėžimas: *socialinės globos norma – Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinti socialinės globos teikimo likusiems be tėvų globos vaikams, vaikams su negalia, socialinės rizikos vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, socialinės rizikos suaugusiems asmenims principai ir charakteristikos*. Socialinės globos normos apibrėžimas vėlesniu SPĮ pakeitimu įtvirtintas šio įstatymo 6 straipsnio 9 dalyje (2017 m. rugsėjo 28 d. įstatymo Nr. XIII-647 redakcija): *Socialinės globos norma – Lietuvos Respublikos Vyriausybės <...> ar jos įgaliotos institucijos patvirtinti socialinės globos teikimo vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims principai ir charakteristikos*.

34. Vertinant tiek ankstesnės, tiek aktualios redakcijos socialinės globos normos apibrėžimą matyti, kad socialinės globos normomis nustatomi atitinkami *socialinės globos teikimo <...> principai ir charakteristikos*. Nagrinėjamu atveju ginčijama Aprašo norma nustatytas konkretus ribojimas vykdyti socialinę globą senyvo amžiaus asmenims, kuris negali būti

vertinamas kaip paslaugos teikimo principas ar charakteristika. Sistemiskai vertinant Aprašo 4 priedo 16 punkte apibrėžiamos socialinės globos normos „Asmeniui garantuojama saugi, gerai sutvarkyta ir tinkama socialinės globos teikimo vieta bei aplinka“ turinį matyti, kad šioje socialinės globos normoje 16.6 papunktis įtvirtintas reikalavimas yra socialinės globos teikimą ribojančio pobūdžio ir patenka ne tarp paslaugos teikimo principų ir charakteristikų, skirtų visiems paslaugų teikėjams, padedančių užtikrinti saugią, gerai sutvarkytą ir tinkamą socialinės globos teikimo vietą bei aplinką, o yra gyventojų skaičių viename pastate ribojanti norma, taikoma neatsižvelgiant į socialinės globos teikimo kokybę ir tik naujai steigiamiems paslaugų teikėjams.

35. SPĮ (2006 m. sausio 19 d. įstatymo Nr. X-493 redakcija) 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad socialines paslaugas, jų turinį pagal atskiras socialinių paslaugų rūšis bei socialinių paslaugų įstaigų tipus apibrėžia socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos. SPĮ 16 straipsnio 9 dalyje (2020 m. gegužės 21 d. įstatymo Nr. XIII-2945 redakcija) nurodyta: *[a]smens (šeimoms) socialinių paslaugų, išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, poreikio nustatymą, socialinių paslaugų skyrimą, sustabdymą ir nutraukimą reglamentuoja Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinti asmens (šeimoms) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas bei socialinės globos poreikio vaikui, suaugusiam asmeniui su negalia, senyvo amžiaus asmeniui, socialinę riziką patiriančiam suaugusiam asmeniui nustatymo metodikos*. SPĮ (2006 m. sausio 19 d. įstatymo Nr. X-493 redakcija) 25 straipsnyje įtvirtinta, kad socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklės tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad nei iš vienos iš pirmiau nurodytų SPĮ nuostatų neišplaukia kriterijai, kuriais remiantis socialinės apsaugos ir darbo ministras galėjo patvirtinti byloje ginčijamą nuostatą.

36. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad, remiantis SPĮ 21 straipsnio 1 dalimi, institucinė socialinė globa senyvo amžiaus žmonėms yra licencijuojama veikla, o ginčijama Aprašo nuostata patenka tarp privalomų socialinės globos normų, kurias tenkinti būtina, siekiant vykdyti institucinę socialinę globą. SPĮ 23 straipsnyje įtvirtintos licencijos išdavimo kriterijai įstaigai, vykdančiai, be kita ko, institucinę socialinę globą senyvo amžiaus žmonėms. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte apibrėžiama, kad licencija gali būti išduodama įstaigai, kuri yra *tinkamai pasirengusi teikti socialinę globą – įstaigos numatoma teikti socialinę globą atitinka socialinės globos normose nustatytus reikalavimus personalo struktūrai, skaičiui, išsilavinimui, patalpoms ir privalomų turėti asmeninės apsaugos priemonių ir kitų priemonių, būtinų veiklos vykdymui užtikrinti <...>*.

37. Ši SPĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata apibrėžia kriterijus, kuriais remiantis socialinės apsaugos ir darbo ministras nustato socialinės globos normose reikalavimus subjektams, siekiantiems teikti licencijuojamas paslaugas – institucinės socialinės globos veiklą. SPĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata, kaip vieną iš pagrindžiančių socialinės apsaugos ir darbo ministro kompetenciją priimti byloje ginčijamą Aprašo 4 priedo 16.6 papunktį, atsiliepime nurodė ir atsakovas.

38. Byloje ginčijama nuostata yra vienas iš Aprašo 4 priedo 16 punkte apibrėžiamos socialinės globos normos „Asmeniui garantuojama saugi, gerai sutvarkyta ir tinkama socialinės globos teikimo vieta bei aplinka“ reikalavimų (remiantis įstatyminiu socialinės globos normų apibrėžimu – principų ir charakteristikų). Iš SPĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punkto matyti, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras turi formalų teisinį pagrindą nustatyti reikalavimus patalpoms (siejant tai su licencijos išdavimu). Tuo tarpu ginčijama nuostata įtvirtintas ribojimas pastate apgyvendinamų žmonių skaičiui, ir jis nepatenka į įgaliojimą nustatyti reikalavimus patalpoms. Todėl darytina išvada, kad tokio pobūdžio esminių ūkinės veiklos sąlygų ribojimas, kaip ginčijamas byloje, nepatenka į aukštesnės galios teisės aktuose socialinės apsaugos ir darbo ministrui apibrėžtus įgaliojimus.

39. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 1 punkte (socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. liepos 8 d. įsakymo Nr. A1-386 redakcija) įtvirtinta, kad *socialinės globos normų aprašas reglamentuoja socialinės globos teikimo vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo*

amžiaus asmenims, asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, principus ir charakteristikas bei nustato privalomus socialinės globos įstaigų teikiamos ilgalaikės, trumpalaikės, dienos socialinės globos kokybės reikalavimus.

40. Kaip nurodyta pirmiau, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, byloje ginčijamas Aprašo 4 priedo 16.6 papunktis nepatenka į *socialinės globos teikimo <...> principus ir charakteristikas* (žr. šio sprendimo 34 p.). Kita vertus, ginčijamas ribojimas nepatenka ir į *socialinės globos kokybės reikalavimų* kategoriją. Ginčijama norma užkertamas kelias ūkio subjektui būti licencijuojamu, remiantis su veiklos kokybe nesusietu kriterijumi – 40 žmonių / pastatui ribojimu. Nagrinėjamoje byloje atsakovas nepateikė duomenų, kurie pagrįstų ginčijamos nuostatos tiesioginį ryšį su socialinės globos kokybės rodikliais, t. y. kaip konkretus byloje ginčijamas 40 žmonių / pastatui ūkinės veiklos laisvės ribojimas prisideda prie senyvo amžiaus žmonių gerovės, bendruomeninių socialinių paslaugų prieinamumo didinimo, regioninių skirtumų mažinimo, plėtojant socialinių paslaugų infrastruktūrą bendruomenėje senyvo amžiaus asmenims, socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms ir šeimoms (žr. šio sprendimo 3.1. p.). Atsakovo atstovė teismo posėdžio metu referavo į „patirtį“ (tai, kad mažesnėse globos įstaigose gyvenantys asmenys labiau patenkinti paslaugų kokybe nei tie, kurie gyvena didesnėse) – tokia bendro pobūdžio paslaugų kokybę vertinanti aplinkybė savaime nepagrindžia konkretaus 40 žmonių / pastatui ribojimo, nėra susieta su kitais asmenų pasitenkinimą teikiamomis paslaugomis galinčiais lemti veiksniais.

41. Byloje ginčijama nuostata yra esmingai apribojama ūkio subjekto ūkinė veikla – ūkio subjektas netenka galimybės teikti socialinės globos paslaugų senyvo amžiaus žmonėms vien remiantis planuojamų apgyvendinti asmenų skaičiumi viename pastate, neatsižvelgiant į pastato charakteristikas ir kitus teikiamų paslaugų kokybės kriterijus. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks ginčijama nuostata nustatytas ribojimas sukelia teisinius padarinius ne tik ūkio subjektams, bet ir socialinių paslaugų gavėjams, kuriems yra mažinama galimybė rinktis socialinės globos įstaigą (žr. *mutatis mutandis* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. spalio 23 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. eI-10-756/2019, 50 p.).

42. Kadangi šiuo atveju nėra aiškaus ir konkretaus įstatyminio pavedimo, įtvirtinančio socialinės apsaugos ir darbo ministro teisę nustatyti nuo 2013 m. naujai steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims 40 žmonių / pastatui ribojimą, socialinės apsaugos ir darbo ministras poįstatyminiame akte įtvirtino savarankiškus ūkio subjektų veiklos ribojimo pagrindus, kurie neišplaukia iš aukštesnės galios teisės akto, t. y. Socialinių paslaugų įstatymo. Todėl socialinės apsaugos ir darbo ministras Aprašo 4 priedo 16.6 papunktyje nustatydamas, jog nuo 2013 metų naujai steigiamuose socialinės globos namuose senyvo amžiaus asmenims viename pastate gyvena ne daugiau kaip 40 asmenų viršijo savo kompetenciją (veikė *ultra vires*) bei nepaisė iš konstitucinio teisinės valstybės principo išplaukiančio įpareigojimo teisėkūros subjektams leidžiant teisės aktus neviršyti savo įgaliojimų, taip pat priimant poįstatyminius aktus remtis įstatymais. Tai sudaro pagrindą konstatuoti, jog Aprašo 4 priedo 16.6 papunktis prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, suponuojančiam teisės aktų hierarchiją, ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintam įstatymo viršenybės principui.

V.

43. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pripažįstama, kad bylą nagrinėjantis administracinis teismas, konstatavęs norminio administracinio akto prieštaravimą vienai aukštesnės teisinės galios teisės akto nuostatai, nebeprivalo tirti norminio administracinio akto teisėtumo kitų aukštesnės teisinės galios teisės aktų nuostatų atžvilgiu (2005 m. spalio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I¹-04/2005; 2008 m. gruodžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-3/2008; 2009 m. vasario 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-6/2009; 2011 m. lapkričio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁶⁶²-11/2011; 2012 m. vasario 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁸²²-17/2012; 2013 m. sausio 2 d.

sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-46/2012; 2013 m. birželio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I²⁶¹-15/2013; 2017 m. rugsėjo 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-12-502/2017; 2018 m. birželio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018 ir kt.).

44. Nagrinėjamoje byloje konstatavus Aprašo 4 priedo 16.6 papunkčio prieštaravimą konstituciniam teisinės valstybės principui ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintam įstatymo viršenybės principui, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, jog nėra būtina tirti ginčijamo akto atitiktį kitiems Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 21 d. nutartyje, kuria buvo priimtas pareiškėjo pareiškimas ir pradėtas norminio administracinio akto teisėtumo patikros procesas, nurodytiems principams, Konstitucijos ir įstatymų nuostatomis. Atsižvelgdama į tai, išplėstinė teisėjų kolegija nepasisakys dėl Konstitucijos 46 straipsnio 1–4 dalių, Socialinių paslaugų įstatymo 4 straipsnio 4 ir 7 punktų, Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 ir 10 punktų, konstitucinių proporcingumo, asmenų lygiateisiškumo ir teisingumo principų.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 117 straipsnio 1 dalies 2 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Socialinės globos normų aprašo 4 priedo 16.6 papunktis prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintam įstatymo viršenybės principui.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Artūras Drigotas

Vaida Urmonaitė-Maculevičienė

Ramutė Ruškytė

Virginija Volskienė

Skirgailė Žalimienė